

'Wij zijn trots op ons land'

In Wit-Rusland leren mensen leven met gevolgen Tsjernobyl

■ Het is 22 jaar geleden dat de kernreactor in Tsjernobyl wegsmolt en een groot gebied met radioactiviteit besmette. Wat betekent dit voor de mensen die daar leven? Yelena en Natasja wonen in de regio maar zijn nu zes weken in Barneveld. Zij vertellen over hun ervaringen.

DOOR JAN RUYNE

BARNEVELD - In Barneveld verblijven 36 kinderen uit Belarus, beter bekend als Wit-Rusland. Ze zijn door de Stichting Kinderhulp Tsjernobyl Barneveld zes weken naar Nederland gehaald om aan te sterken. De kinderen worden begeleid door vier leraressen. Twee daarvan, Yelena Klintsova en Natasja Shvedova, zijn vaker in Barneveld geweest.

Yelena: "Je weet dat er radioactiviteit is maar je ziet het niet, je

Nooit overwogen om naar het rijke westen te verhuizen: Yelena en Natasja in de hal van De Hof in De Burcht. FOTO: JAN RUYNE

ruikt het niet en je proeft het niet. Wij weten allemaal dat we geen paddenstoelen in het bos moeten plukken, zoals we vroeger deden. Maar soms doen we het toch. Niet zo vaak als vroeger en natuurlijk bakken of ko-

ken we de paddenstoelen eerst. Dit is een risico dat je leert accepteren als je daar leeft." De kinderen die nu in Barneveld verblijven wonen zo'n 200 kilometer van de ontplofte kernreactor. De reactor zelf

staat in de Oekraïne, net over de grens. Tweehonderd kilometer lijkt veel maar is weinig voor wie weet dat er in een straal van dertig kilometer rond de reactor helemaal niemand mag wonen. In de ring daarbuiten liggen veel half verlaten dorpen. Direct na het ongeluk werd iedereen geëvacueerd. Veel jongeren keerden nooit terug – ze vertrokken naar de grote steden of het buitenland – maar een deel van de ouderen woont nu weer op de grond waar ze ooit zijn geboren. In de regio rond Tsjernobyl is weinig werk. De ironie wil dat de Wit-Russische regering een kerncentrale wil bouwen. Yelena: "Door Tsjernobyl zijn er natuurlijk veel tegenstanders. Maar er zijn ook voorstanders, want de bouw van zo'n centrale levert veel werk op; bovendien is de techniek een stuk beter dan toen."

Zelf hebben Yelena en Natasja nooit overwogen hun land te verlaten. Yelena: "Wij zijn trots op ons land. Wij zijn geen lui of dom volk, maar wij hebben een achterstand. Heel veel mensen

weten het niet, maar in de Tweede Wereldoorlog zijn al onze steden verwoest en miljoenen mensen gestorven. Zestig jaar na die oorlog telt het land minder inwoners dan in 1939. Onze overheid heeft veel goede dingen voor ons gedaan en de overheid zorgt voor rust en orde, zodat we ons land kunnen opbouwen."

De aandacht voor de gevolgen van Tsjernobyl neemt af, zo constateren de twee leraressen. Nog steeds gaan er duizenden kinderen voor een periode van drie tot acht weken naar het buitenland om aan te sterken, maar de stroom wordt minder. "Ik begrijp dat wel, er zijn zoveel problemen in de wereld", zo zegt Natasja.

Maar de radioactiviteit in het Tsjernobyl-gebied neemt maar heel langzaam af. Hulp blijft nodig. Daarom zijn beide leraressen ook blij met organisaties als de Stichting Kinderhulp Tsjernobyl Barneveld. Maandag reist de huidige groep terug naar Wit-Rusland. Maar over twee jaar komt er een nieuwe groep.

Daarvan is voorzitter Frits van Amerongen overtuigd: "We krijgen zoveel steun van bedrijven en particulieren, dat moet gewoon gaan lukken."

Tsjernobyl is altijd aanwezig

Om aan te sterken gaan kinderen in het zuiden van Wit-Rusland elk jaar verplicht drie weken naar een sanatorium. In de meest besmette gebieden moeten kinderen zelfs twee keer drie weken van huis. Tot voor kort kreeg iedereen extra loon als ze het aandurfden in een besmet gebied te werken. Die regeling bestaat in Bychov -waar Yelena en Natasja werken en wonen- niet meer, maar nog wel in het uiterste zuiden. Kortom, ook nu nog zijn de effecten van 'Tsjernobyl' tastbaar.

Het tijdloze leven van Evert

DOOR JAN RUYNE

BARNEVELD - Onder grote belangstelling is woensdag in het Pluimveemuseum de heruitgave van het boek 'Het leven van Evert' gepresenteerd. Het is een verbeterde en veel mooiere uitgave dan de oorspronkelijke druk uit 1986. Het eerste boek werd overhandigd aan Riek Bouw, vroeger de buurvrouw van Evert.

De datum is niet toevallig gekozen: Evert Bouw overleed op 8 oktober 1988, woensdag precies twintig jaar geleden. Het succes van de eerste uitgave van het boek heeft keuterboer Evert Bouw nog meegemaakt. Niet dat hij er een spat door veranderde: Evert leefde sober en eenvoudig en volgens een ijzere discipline, met gebruikmaking van alles wat de natuur rond zijn boerderijtje hem bood. Niets werd weggegooid, alles werd hergebruikt. Schrijver Bert Paasman: "Evert stond niet naast de maatschappij, maar deed niet mee aan de consumptiemaatschappij."

Het tijdloze verhaal van Evert

Bouw heeft in het nieuwe boek een laatste hoofdstuk gekregen: hierin wordt beschreven hoe Evert zijn boedel verdeelde in de verwachting dat hij zijn laatste dagen in een verzorgingshuis zou doorbrengen. Maar het lot besliste anders: nadat hij alle belangrijke beslissingen had genomen knapte hij de zondagse fiets van zijn moeder op om deze aan buurvrouw Riek te schenken. Gehaast reed hij naar zijn burens, stalde de fiets tegen de muur en liep naar de deur. Daar zakte hij in elkaar. Evert stierf ter plekke.

'Het leven van Evert. In de luwte van de snelweg' is in de eerste plaats een fotoboek. Fotograaf Brand Overeem volgde Evert bijna vijftien jaar lang in zijn doen en laten. De teksten van schrijver Bert Paasman zijn vooral ondersteunend. Wat opvalt is dat Paasman en Overeem Evert Bouw met respect behandelen en zich geen oordeel aanmatigen over Everts manier van leven. Vanavond, vrijdag 10 oktober, signeren Paasman en Overeem hun boek vanaf 19.30 uur bij Boekhandel Romijn. Op

woensdag 22 oktober zijn ze in Voorthuizen bij de Bruna. Bert Paasman houdt daar vanaf 19.30 uur een lezing over het boek; ook Brand Overeem is daarbij aanwezig.

Redactie geeft 4 boeken weg

De redactie van Barneveld Vandaag geeft vier exemplaren van 'Het leven van Evert' weg. Wie een boek wil winnen moet drie vragen goed beantwoorden. Reacties sturen naar redactie@whm.wegener.nl onder vermelding van 'prijsvraag leven van Evert'. Uiteraard met vermelding van de eigen naam, adres en tel.nr. De drie vragen zijn: 1. Waar stond het boerderijtje van Evert Bouw? 2. Waar worden huisraad en gereedschappen van Evert sinds een half jaar tentoongesteld? 3. Noem nog een boek van Bert Paasman en Brand Overeem.

Met de verkoop van broodjes knakworst steunt de zendingscommissie van De Meerwaarde docente Agatha van Ginkel. Zij gaat voor een aantal jaren in Kenia wonen en werken. FOTO: MARJOLEIN SOL

Lezen en schrijven in je moedertaal

DOOR MARJOLEIN SOL

BARNEVELD - "Miljoenen kinderen in Afrika gaan naar school, willen leren, maar krijgen geen les in hun moedertaal", vertelt Agatha van Ginkel (39). De Veenendaalse docente Engels en coördinator Leerproblemen van VMBO-school De Meerwaarde in Barneveld vertrekt volgende week naar Kenia om daar weer voor een aantal jaren te gaan wonen en werken. "Voor ons is het heel normaal om te lezen in je eigen taal. Veel Afrikaanse kinderen krijgen wel les, maar in een andere taal. Maar het is moeilijk om een andere taal te leren als je niet ook leert lezen en schrijven in je moedertaal." "Ik word uitgezonden door Wycliffe bijbelvertalers en de Gereformeerde Zendingsbond (GZB)", licht Van Ginkel toe. "Ik word consultant voor onderwijs en ontwikkeling in heel Afrika. Tussen 1995 en 2004 heb ik voor dezelfde organisaties ook in Kenia gewerkt,

maar toen heb ik bij een bevolkingsgroep, de Sabaot, lees- en schrijfonderwijs in hun taal opgezet. In Kenia worden 54 talen gesproken. Het is voor de overheid moeilijk om voor al die talen lees- en schrijfonderwijs te organiseren en te financieren. Ik heb ook geholpen om de bijbel in hun eigen taal te schrijven. Het is wel grappig om woorden uit de bijbel te moeten vertalen die niet in hun taalgebruik voorkomen. Het woord 'sneeuw', bijvoorbeeld, kennen de Sabaot niet, dus dan moet je het met voor hun bekende woorden omschrijven."

"Ik heb vroeger theologie gestudeerd. In die tijd hoorde ik dat niet alle mensen de bijbel in hun moedertaal kunnen lezen. Daar werd ik door geraakt. Uiteindelijk ben ik toen bij Wycliffe terecht gekomen. Naast bijbelvertalingen verzorgen zij ook lees- en schrijfonderwijs. Als christen vind ik het belangrijk dat anderen toegang tot de bijbel hebben in hun eigen taal, zodat ze

God leren kennen en weten wat hij van hun vraagt."

"In de afgelopen drie jaar heb ik naast mijn baan bij De Meerwaarde een proefschrift geschreven, waardoor ik nu beleidsmatig kan gaan werken en met verschillende ministeries van de Afrikaanse landen ga meedenken hoe moedertaalonderwijs geïntegreerd kan worden in het beleid. De GZB financiert gedeeltelijk mijn werk in Kenia. Ook heb ik een thuisfrontcommissie die mij steunt. Op De Meerwaarde organiseren ze ook allerlei acties om mijn werk te steunen. Vorig jaar heeft mijn mentorklas geld opgehaald met klusjes doen. Nu is er een actie van de zendingscommissie van de school. Ze verkopen iedere woensdag broodjes knakworst om mijn werk in Kenia te steunen."

① MEER INFORMATIE VIA WWW.EVERYONEWEB.COM/AGATHAVANGINKEL

Riek Bouw neemt het eerste exemplaar van 'Evert' in ontvangst. FOTO: KOOS SMID